ఏపీ పంచవర్ష ప్రణాళికలు

ఎ.పి. పంచవర్ష ప్రణాళికలు

సంతులిత ప్రాంతీయాభివృద్ధి ప్రణాళిక ప్రధాన లక్ష్యాల్లో ఒకటి. కాబట్టి కేంద్రంతో పాటు ఆయా రాష్ట్రాల్లో నెలకొన్న పరిస్థితులకు అనుగుణంగా వివిధ రాష్ట్రాలు వాటి ప్రణాళికలను రూపొందించుకోవచ్చు. రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షునిగా, ఆర్థిక మంత్రి, ప్రణాళికా మంత్రి, మరికొంతమంది సాంకేతిక నిపుణులు సభ్యులుగా రాష్ట్ర ప్రణాళిక బోర్డు ఏర్పాటు చేస్తారు. రాష్ట్రంలో లభ్యమయ్యే వనరులు, ప్రాధాన్యాన్ని బట్టి రాష్ట్ర ప్రణాళికా బోర్డు ప్రణాళికా ముసాయిదాను తయారుచేస్తుంది. ప్రణాళికా సంఘం దీన్ని ఆమోదించిన తర్వాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తుంది. రాష్ట్ర స్థాయిలో రాష్ట్ర ప్రణాళిక, అభివృద్ధి కమిటీ ప్రణాళికల అమలు తీరును నిరంతరం సమీక్షిస్తూ, అవసరమైన సూచనలతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నివేదికను సమర్పిస్తుంది. జిల్లా స్థాయిలో ప్రణాళికలను అమలు చేయడానికి జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన జిల్లా ప్రణాళిక, అభివృద్ధి కమిటీ ఉంటుంది. కేంద్ర ప్రణాళికా లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా రాష్ట్ర ప్రణాళికా లక్ష్యాలను రూపొందిస్తారు.

మొదటి ప్రణాళిక (1951-56):
(ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి సంబంధించింది)

మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక ప్రారంభం నాటికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడలేదు. ఆంధ్ర ప్రాంతం ఉమ్మడి మద్రాస్ రాష్ట్రంలో భాగంగా ఉండేది. మద్రాస్ నుంచి విడిపోయి కోస్తా, రాయలసీమ ప్రాంతాలతో కూడిన 'ఆంధ్ర రాష్ట్రం' 1953 అక్టోబర్ 1న ఏర్పడింది. ఈ విభజనకు పూర్వమే మొదటి ప్రణాళిక 1951 ఏప్రిల్ 1న ప్రారంభమవడంతో, కొంత సవరించి ఆంధ్ర రాష్ట్రం కోసం రూ.64.23 కోట్లు పెట్టుబడులు కేటాయించారు. అయితే వాస్తవంగా అయిన ఖర్చు రూ.64.52 కోట్లు. నాడు హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో అంతర్భాగంగా ఉన్న తెలంగాణా ప్రాంతానికి చెందిన మొదటి ప్రణాళిక వివరాలు అందుబాటులో లేనందున, ఆంధ్రరాష్ట్రంలో అయిన ఖర్చులో సగభాగాన్ని (32.26 కోట్లు) కలుపుకొని, మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రణాళికా వ్యయం 96.78 కోట్లని అంచనా వేశారు. మొదటి ప్రణాళికలో మొత్తం పెట్టుబడిలో అధిక భాగం విద్యుత్ రంగంపై 39%, నీటిపారుదల రంగంపై 22% పైగా ఖర్చుపెట్టారు. ప్రణాళిక ఆరంభంలో గల 39 లక్షల టన్నుల ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 55 లక్షల టన్నులకు పెరిగింది. ఈ ప్రణాళిక కాలంలో 1952 అక్టోబర్ నుంచి సామాజికాభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని చేపట్టారు. మొదటి ప్రణాళిక ఆఖరి సంవత్సరంలో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణం ప్రారంభమైంది.

రెండో ప్రణాళిక (1956-61): ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు సంబంధించింది:

ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణకు ఏడు నెలలు ముందుగానే రెండో ప్రణాళిక ప్రారంభమైంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అమల్లోకి వచ్చిన మొదటి ప్రణాళిక ఇదే. ప్రణాళిక కేటాయింపు 179 కోట్లు కాగా, వాస్తవంగా అయిన ఖర్చు 188 కోట్లు. అత్యధిక వ్యయ కేటాయింపు నీటిపారుదల రంగానిది. వ్యవసాయం అనుబంధ రంగాల్లో 10% నిధులు కేటాయించారు. దేశ వ్యాప్తంగా ప్రారంభించిన సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లాల పథకం (IADP) మన రాష్ట్రంలో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో 1960లో అమలు చేశారు. గతంలో ఏర్పడిన ఆంధ్ర స్టేట్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్, హైదరాబాద్ స్టేట్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్‌ను కలిపి ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్‌గా(APSFC)గా ఏర్పాటు చేశారు. పరిశ్రమలకు ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామికాభివృద్ధి సంస్థ(APIDC)ను 1960లో ఏర్పాటు చేశారు.

మూడో ప్రణాళిక (1961-66):

సమగ్ర ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు సంబంధించి పూర్తిస్థాయి ప్రణాళిక ఇదే. ఈ ప్రణాళికా కాలంలో రూ.326 కోట్లు కేటాయించగా రూ.352 కోట్లు ఖర్చయింది. కేటాయింపుల్లోనూ, వాస్తవంగా జరిగిన వ్యయంలోనూ నీటిపారుదల, విద్యుత్‌రంగం, ప్రథమ, ద్వితీయ స్థానాలను పొందాయి. 1965లో IADP (సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లాల పథకం) విస్తరించి, IAAP (సాంద్ర వ్యవసాయ ప్రాంతాల పథకం)గా దేశంలోని 114 జిల్లాల్లో ప్రారంభించారు. మన రాష్ట్రంలో 117 పంచాయతీల్లో దీన్ని ప్రవేశపెట్టారు. రాజమండ్రి పేపర్ మిల్లును ఈ ప్రణాళికలోనే పూర్తిచేశారు. ఈ ప్రణాళికా కాలంలోనే చైనా, పాకిస్తాన్‌లతో యుద్ధాలు జరిగాయి. అందువల్ల నిధులను రక్షణరంగం వైపు మళ్లించడంతో లక్ష్యాలు నెరవేరలేదు

వార్షిక ప్రణాళికలు (1966-69):

మూడో ప్రణాళికా కాలంలో రెండు యుద్ధాలు, కరువు కాటకాలు సంభవించడం వల్ల నాలుగో ప్రణాళికను వాయిదా వేసి మూడేళ్లు పంచవర్ష ప్రణాళికలకు విరామం ఇచ్చారు. అందువల్ల ఈ కాలాన్ని ప్రణాళికా విరామం (Plan Holiday) అంటారు. ఈ కాలంలో మూడు వార్షిక ప్రణాళికలను అమలు చేశారు. అనంతపురంలో భూసార పరిరక్షణ కేంద్రాన్ని నెలకొల్పడం, గన్నవరంలో 'బేకన్' ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం పూర్తవడం, అనంతపురంలో నూనె సాంకేతిక

పరిశోధన సంస్థను నెలకొల్పడం, గూడూరులో ప్రభుత్వ గ్లాసు, పింగాణి ఫ్యాక్టరీలు స్థాపించటం ఈ కాలంలోని ముఖ్య సంఘటనలు. వార్షిక ప్రణాళికలను పిగ్మీ ప్రణాళికలంటారు. 1966లో రూపాయిని రెండోసారి మూల్యహీనీకరణ చేయడం, 1966 ఖరీఫ్ సీజన్‌లో అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాల వినియోగం ద్వారా హరిత విప్లవాన్ని ఈ కాలంలోనే ప్రారంభించారు.

నాలుగో ప్రణాళిక (1969-74):

పెట్టుబడి నిధుల కొరతను ఎదుర్కొన్న ప్రణాళిక ఇది. రాష్ట్రానికి కేంద్రం సహాయం తగ్గడం వల్ల పెట్టుబడులు కూడా తగ్గాయి. ప్రణాళికా కేటాయింపులు, వ్యయంలో మొదటి రెండు స్థానాల్లో విద్యుత్, నీటిపారుదల రంగాలు ఉన్నాయి. ప్రణాళికా కేటాయింపు రూ.452 కోట్లు కాగా వాస్తవంగా ఖర్చయింది రూ.448 కోట్లు మాత్రమే. వెనుక బడ్డ ప్రాంతాల అభివృద్ధి కోసం ప్రణాళికా వ్యయంలో 10 శాతంతో పాటు తెలంగాణ ప్రాంత అభివృద్ధికి కూడా ప్రత్యేకంగా నిధులు కేటాయించారు. 1969-70లో రాయలసీమ అభివృద్ధి బోర్డును ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కాలంలో కేంద్ర ప్రతిపాదిత ప్రత్యేక పథకాలైన క్షామ ప్రాంతాల అభివృద్ధి పథకం(DPAP), గిరిజన ప్రాంతాల అభివృద్ధి పథకం(ITDA), సన్నకారు రైతుల అభివృద్ధి సంస్థ(SFDA), ఉపాంత రైతుల వ్యవసాయ కూలీల పథకం(MFAL) లాంటివి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కూడా అమలయ్యాయి.

ఐదో ప్రణాళిక (1974-79/78):

ఏడాది ముందుగానే రద్దయిన ప్రణాళిక ఇది. ప్రణాళికా కేటాయింపులు 1353 కోట్లు కాగా, వాస్తవిక వ్యయం 1444 కోట్లు. ప్రణాళికా కేటాయింపుల, వ్యయంపరంగా విద్యుత్, నీటిపారుదల రంగాలు అధిక ప్రాధాన్యం పొందాయి. జాతీయ స్థాయిలో దారిద్ర్య నిర్మూలన, స్వావలంబన సాధన లక్ష్యాలుగా ఈ ప్రణాళికను ప్రారంభించారు. ఇందిరా గాంధీ ప్రకటించిన ఆరు సూత్రాల కార్యక్రమంలో భాగంగా, వెనుకబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధికి ఐదేళ్లకు రూ.90 కోట్లు, జంట నగరాల అభివృద్ధికి రూ.5 కోట్లు కేంద్రం నుంచి అదనంగా లభించాయి. ప్రాథమిక విద్య, ప్రాథమిక ఆరోగ్యం, పేదలకు ఇళ్ల స్థలాల కేటాయింపు, గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ, గ్రామీణ రోడ్లు, మంచినీటి సౌకర్యం లాంటివి తీర్చడానికి కనీస అవసరాల కార్యక్రమాన్ని (MNP) రాష్ట్రంలో కూడా ప్రారంభించారు.

1975లో ప్రధానమంత్రి ప్రకటించిన 20 అంశాల ఆర్థిక కార్యక్రమం అమలు చేయడానికి చర్యలు తీసుకున్నారు. 1973లో రూపొందించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ భూకమతాల పరిమితి చట్టం 1975 జనవరి 1 నుంచి అమల్లోకి వచ్చింది. 1976లో నాగార్జున యూనివర్సిటీ, కాకతీయ యూనివర్సిటీలను స్థాపించారు. హైదరాబాద్‌లో కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాన్ని కూడా ఈ కాలంలోనే స్థాపించారు. గుంటూరు జిల్లా సంగం జాగర్లమూడి వద్ద పాల డైరీని ఏర్పాటు చేశారు. నిర్మాణంలో ఉన్న పెద్ద ప్రాజెక్టుల కింద ఆయకట్టును సత్వరంగా అభివృద్ధి చేయడానికి, వివిధ కార్యక్రమాల మధ్య సమన్వయానికి గాను, రాష్ట్ర స్థాయిలో నీటిపారుదల ప్రాంత అభివృద్ధి శాఖను 1974లో ప్రత్యేకంగా ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది.

ఆరో పంచవర్ష ప్రణాళిక (1980-85):

ఐదో పంచవర్ష ప్రణాళికను ఏడాది ముందుగానే రద్దు చేసి, Rolling Planను జనతా ప్రభుత్వం 1978లో ప్రవేశపెట్టింది. అయితే అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రోలింగ్ ప్రణాళికను రద్దు చేసి తిరిగి 1980లో ఆరో ప్రణాళికను ప్రారంభించింది. మొదటిసారిగా రాష్ట్రంలో ఒక ప్రాంతీయ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత అమలు చేసిన ప్రణాళిక ఇది. ప్రణాళికా కేటాయింపు రూ.3100 కోట్లు కాగా, వాస్తవంగా ఖర్చయింది రూ.3237 కోట్లు. ఈ ప్రణాళికలో నిధులు కేటాయించేటపుడు నీటిపారుదల మొదటి స్థానాన్ని, విద్యుత్ రెండో స్థానాన్ని, సామాజిక కమ్యూనిటీ సేవలు మూడో స్థానాన్ని పొందాయి. కానీ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చాక ఆ నిధులను సామాజిక రంగానికి మళ్లించింది. అందువల్ల ఆ రంగం అధిక ప్రాధాన్యం పొందింది. ఈ ప్రణాళికా కాలంలోనే ప్రణాళికా వికేంద్రీకరణ ప్రారంభమైంది. జిల్లా ప్రణాళికా మండళ్లు ఏర్పాటు చేసి వాటికి ప్రత్యేక నిధులు సమకూర్చారు. జిల్లాకు కోటి రూపాయల చొప్పున, 23 జిల్లాలకు రూ.23 కోట్లు కేటాయించారు. కిలో రెండు రూపాయల బియ్యం పథకం, జనతా వస్త్రాల పథకం ప్రారంభించారు. 1983లో నిమ్నజాతుల అభివృద్ధికి 15 సూత్రాల 'ప్రగతిపథం' ప్రవేశపెట్టారు. దేశవ్యాప్తంగా ప్రారంభించిన సమీకృత గ్రామీణ అభివృద్ధి పథకం (IRDP), జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి పథకం (NREP), భూమి లేని గ్రామీణ పేదలకు ప్రవేశపెట్టిన ఉపాధి హామీ పథకం (RLEGP)లు మన రాష్ట్రంలో అమలుచేశారు. డ్వాక్రా పథకాన్ని కూడా ఈ ప్రణాళికలోనే(1982) ప్రారంభించారు.

గత పరీక్షల్లో వచ్చిన ప్రశ్నలు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో అంచనా వేసిన పెట్టుబడి సుమారు? (గ్రూప్-2 2008)
   ఎ) రూ. 100 కోట్లు బి) రూ. 200 కోట్లు
   సి) రూ. 250 కోట్లు డి) రూ. 300 కోట్లు
2. ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండో పంచవర్ష ప్రణాళిక పెట్టుబడిలో వ్యవసాయ తత్సంబంధ కలాపాల రంగం వాటా సుమారు? (గ్రూప్-2 2008)
   ఎ) 20% బి) 15% సి) 10% డి) 5%
3. ప్రణాళికా విరామం గల కాలం? (ఏపీపీఎస్సీ 2000)
   ఎ) 1966-69 బి) 1989-1992
   సి) 1956-61 డి) ఏదీ కాదు
4. దారిద్ర్య నిర్మూలన, ఆర్థిక స్వావలంబన లక్ష్యాలుగా గల ప్రణాళిక ఏది? (ఏపీపీఎస్సీ 2000)

ఎ) 2 బి) 4 సి) 5 డి) 6

5. కనీస అవసరాల పథకాన్ని మన రాష్ట్రంలో ఏ ప్రణాళికా కాలంలో ప్రారంభించారు? (ఏపీపీఎస్సీ 2000)

ఎ) 4 బి) 5 సి) 6 డి) 7

6. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో డ్వాక్రా ఎప్పుడు ప్రారంభించారు? (జె.ఎల్. 2007)

ఎ) 1980-81 బి) 1985-86

సి) 1982-83 డి) ఏదీ కాదు

7. నిర్ణీతకాలం కంటే ఏడాది ముందు రద్దుపరిచిన ప్రణాళిక? (జె.ఎల్. 2007)

ఎ) మొదటి ప్రణాళిక (1951-56)

బి) 6వ ప్రణాళిక (1980-85)

సి) 3వ ప్రణాళిక (1966-71)

డి) 5వ ప్రణాళిక (1974-79)

8. రోలింగ్ ప్రణాళికను ఏ కాలంలో రూపొందించారు? (ఎండోమెంట్ 2008)

ఎ) 1978-83 బి) 1980-85

సి) 1985-90 డి) 2002-07

సమాధానాలు

1 ఎ	2 సి	3 ఎ	4 సి	5 బి
6 సి	7 డి	8 ఎ		

పదో ప్రణాళికలో ప్రాధాన్యం పొందిన రంగం

ఏడో ప్రణాళిక (1985 - 90):

ఏడో పంచవర్ష ప్రణాళికా ముసాయిదా డాక్యుమెంట్ ''ఆహారం, పని, ఉత్పాదకత'' లక్ష్యంతో వెలువడింది. తక్కువ ధరతో ఎక్కువ మందికి ఆహార సరఫరా, అందరికీ ఉద్యోగ సౌకర్యాల కల్పన, ఉత్పాదకతకు సంబంధించి వ్యవస్థాగత మార్పులతో పాటు మానవ సంపద అభివృద్ధి, మహిళా సంక్షేమానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని నిర్ణయించారు.

ఏడో ప్రణాళిక కేటాయింపులు రూ.5,560 కోట్లు కాగా, వాస్తవంగా ఖర్చు చేసింది రూ.5,978 కోట్లు. ప్రణాళికా పెట్టుబడుల కేటాయింపుల్లో, వాస్తవ వ్యయంలో సామాజిక కమ్యూనిటీ సేవలు మొదటి స్థానాన్ని, నీటిపారుదల ద్వితీయ స్థానాన్ని పొందాయి. రైతు రుణ అవసరాలు ఒకే చోట తీర్చడానికి సహకార బ్యాంకులకు సంబంధించి ఏకగవాక్ష విధానాన్ని (Single Window Service) అమలు చేశారు. భారీ నీటిపారుదల శాఖ కింద కొత్త పథకాలైన ఇచ్చంపల్లి, భీమా, పులిచింతల ప్రాజెక్టులు చేపట్టారు. జీవనాధారం లేని నిరుపేద మహిళలకు వివిధ వృత్తి పనుల్లో శిక్షణ ఇవ్వడానికి 'తెలుగు బాలల, మహిళల ప్రగతి ప్రాంగణాలను 1986-87లో ప్రారంభించారు.

వార్షిక ప్రణాళికలు (1990-92):

దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో రాజకీయ అనిశ్చిత పరిస్థితులు నెలకొనడంతో ఏడో ప్రణాళిక పూర్తి కాగానే ఎనిమిదో ప్రణాళిక ప్రారంభించకుండా రెండేళ్లు వార్షిక ప్రణాళికలు అమలు చేశారు. 1990-91లో ఏర్పడిన ఆర్థిక సంక్షోభం కారణంగా దేశంలో నూతన ఆర్థిక సంస్కరణలు అమలయ్యాయి. సరళీకరణ, ప్రైవేటీకరణ, ప్రపంచీకరణ విధానాల నేపథ్యంలో ప్రభుత్వరంగ పెట్టుబడుల ఉపసంహరణతో పాటు ప్రైవేట్ రంగ సారథ్యంలో ఆర్థిక వ్యవస్థ పయనించాల్సి రావడంతో ప్రణాళికలు నామమాత్రమయ్యాయి.

అందువల్ల ఎనిమిదో ప్రణాళిక నుంచి సూచనాత్మక ప్రణాళికను అమలు చేశారు. దీనిలో ప్రైవేట్‌రంగం ఏ దిశలో పయనించాలో మార్గ నిర్దేశం చేసే పాత్రకు మాత్రమే ప్రభుత్వం పరిమితమైంది. 1990-91 మొదటి వార్షిక ప్రణాళికా కాలంలో APలో రూ.1508 కోట్లు ఖర్చు కాగా, 1991-92 వార్షిక ప్రణాళికలో రూ.1674 కోట్లు ఖర్చు చేశారు. జాతీయ స్థాయిలో 1991లో రూపాయి మూల్యహీనీకరణ, పన్ను సంస్కరణలపై రాజా చెల్లయ్య, విత్త సంస్కరణలపై నరసింహం కమిటీలను ఈ కాలంలోనే నియమించారు.

ఎనిమిదో ప్రణాళిక (1992-97):

మానవ వనరుల అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యమిస్తూ రూపొందించిన మొదటి ప్రణాళిక ఇది. స్థూల ఆర్థిక స్థిరీకరణ చర్యలు చేపట్టిన తరువాత ప్రవేశపెట్టిన ప్రణాళిక. కేటాయింపులు రూ.11,845 కోట్లు కాగా, వాస్తవంగా అయిన ఖర్చు రూ.13,606 కోట్లు. పెట్టుబడి కేటాయింపుల్లో మొదటి స్థానం నీటి పారుదల రంగం పొందినప్పటికీ, వాస్తవిక వ్యయాన్ని పరిశీలిస్తే అధికంగా విద్యుత్‌పై జరిగింది.

కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాల మేరకు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం స్థూల ఆర్థిక స్థిరీకరణ విధానాలు అమలు చేసింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా కోశా పరమైన, విద్యుత్‌కు చెందిన పాలనా సంస్కరణలు రూపొందించి అమలు చేసింది. 1995లో విద్యుత్ సంస్కరణలపై హితెన్ భయ్యా కమిటీని ప్రభుత్వం నియమించింది. దక్షిణ కొరియా నమూనాలో 1997లో జన్మభూమి పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ఎనిమిదో ప్రణాళిక నిర్దేశిత లక్ష్యం కంటే ఎక్కువ వృద్ధి రేటును సాధించింది.

తొమ్మిదో ప్రణాళిక (1997-2002):

ఎనిమిదో ప్రణాళిక అనంతరం ప్రారంభించిన ఈ ప్రణాళిక పెట్టుబడి కేటాయింపులు రూ.29,943 కోట్లు కాగా, వాస్తవిక ఖర్చు రూ.28,572 కోట్లు. ప్రణాళికా కేటాయింపుల్లో, వాస్తవ ఖర్చులో విద్యుత్ రంగం అగ్రస్థానంలో ఉంది.

దీనిలో సూక్ష్మస్థాయి ప్రణాళికా రచనకు ప్రాధాన్యమిచ్చారు. 1998 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ సంస్కరణల చట్టం తెచ్చింది. 1999లో రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డును జెన్‌కో(GENCO) ట్రాన్స్‌కో (TRANSCO)లుగా విడగొట్టింది. మరుసటి ఏడాది ప్రసార బాధ్యతల నుంచి పంపిణీ బాధ్యతలను వేరు చేసింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 50 ఏళ్ల పూర్తి అయిన సందర్భంగా ఏడు రకాల ప్రాథమిక సేవలపై దృష్టిపెట్టాలని ఈ ప్రణాళిక నిర్ణయించింది. ఆదరణ, ముందడుగు, చైతన్యం, రోష్ని, చేయూత, దీపం, వెలుగు, నీరు-మీరు, సుఖీభవ లాంటి పథకాలు ఈ ప్రణాళికలో అమలు చేశారు.

పదో ప్రణాళిక (2002 - 2007):

సవరణల అనంతరం ఈ ప్రణాళికలో కేటాయింపుల మొత్తం 69,511 కోట్లు కాగా, వాస్తవిక వ్యయం 62,177 కోట్లు. జలయజ్ఞం కార్యక్రమంలో భాగంగా నీటిపారుదలకు అధిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. మొత్తం ప్రణాళిక వ్యయంలో నీటి పారుదలపై 36 శాతం ఖర్చు చేశారు.

తరువాత స్థానాన్ని సామాజిక రంగం పొందింది. కోటి ఎకరాలకు నీటిపారుదల, 21 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల సదుపాయాలు స్థిరీకరించడానికి 41 మేజర్, 25 మీడియం ప్రాజెక్టులు నిర్మించాలని నిర్ణయించారు.

వివిధ ప్రణాళికలలో పెట్టుబడి కేటాయింపులు – వ్యయం – అధిక ప్రాధాన్యత పొందిన రంగాలు:-

	ప్రణాళిక కాలం	కేటాయింపులు (కోట్లు రూ.)	వాస్తవిక వ్యయం (కోట్లు రూ.)	వ్యయంలో అధిక ప్రాధాన్యత పొందిన రంగాలు (శాతం)
1.	1951-61	–	96.78	విద్యుత్
2.	1956-61	179	188	నీటి పారుదల
3.	1961-66	326	352	నీటి పారుదల
4.	1969-74	452	448	విద్యుత్
5.	1974-78	1353	1444	విద్యుత్
6.	1980-85	3100	3237	సామాజిక సేవలు
7.	1985-90	5560	5978	సామాజిక సేవలు
8.	1992-97	11845	13606	విద్యుత్
9.	1997-2002	29943	28572	విద్యుత్
10.	2002-2007	69511	62177	నీటి పారుదల
11.	2007-2012	147395	–	సామాజిక సేవలు

6, 7, 11 ప్రణాళికల్లో సామాజిక సేవలకు, 2, 3, 10 ప్రణాళికల్లో నీటిపారుదలకు ఎక్కువ ఖర్చు చేశారు. మిగిలిన ప్రణాళికల్లో విద్యుత్ రంగంపై ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టారు.

16 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల లభ్యమయ్యేట్లు ప్రాజెక్టులు పూర్తయ్యాయి. రాజీవ్ పల్లెబాట, రాజీవ్‌నగర బాట, రాజీవ్ గృహ కల్ప, ఇందిర ప్రభ, పావలా వడ్డీ పథకం, ఇందిర క్రాంతి, రైతు చైతన్య యాత్రలు, రైతు సదస్సులు ఇందిరమ్మ Indiramma: (Integrated Novel Development in Rural Areas and Model Munic-ipal Areas] లాంటి కార్యక్రమాలు ఈ ప్రణాళికా కాలంలోనే ప్రారంభించారు. 2006 ఫిబ్రవరి 2న అనంతపురం జిల్లా బండ్లపల్లిలో జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధిహామీ పథకం(NREGS)ని ప్రారంభించారు.

పదకొండో ప్రణాళిక (2007-12):

2007 ఏప్రిల్ 1 నుంచి ప్రారంభమైన 11వ ప్రణాళిక రాష్ట్ర వ్యవసాయ రంగంలో 5%, పరిశ్రమలలో 10%, సేవారంగంలో 11%, GSDPలో 9.5% వృద్ధిని సాధించాలనే లక్ష్యాలను నిర్దేశించింది.

ఈ ప్రణాళికలో రాష్ట్రాలు సాధించాల్సిన 13 మానిటరబుల్ లక్ష్యాలను (Monitorable Targets) ప్రణాళికా సంఘం గుర్తించింది. GSDP వృద్ధి, శిశుమరణరేటును 57 నుంచి 28కి తగ్గించటం, ప్రసూతి మరణ రేటును 195 నుంచి 65కి (ప్రతి లక్ష జననాలకు) తగ్గించటం, సంతానోత్పత్తి రేటును 2.1 నుంచి 1.8కి తగ్గించటం, బాలల్లో స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తిని 961 నుంచి 969కి పెంచటం, అక్షరాస్యతలో లింగ వ్యత్యాసాన్ని నివారించటం లాంటి 13 లక్ష్యాలను నిర్దేశించింది.

11వ ప్రణాళికలో 1,47,395 కోట్లు కేటాయించారు. దీనిలో అత్యధికంగా 30% సామాజిక సేవలదే. సామాజిక రంగంలోని అధిక భాగం నిధులు విద్యకు కేటాయించారు. 11వ ప్రణాళికలో మొదటి ఏడాదిలో రూ.30,500 కోట్లను. రెండో ఏడాదిలో రూ.44,000 కోట్లను రాష్ట్ర ప్రణాళికా పరివ్యయంగా ప్రణాళికా సంఘం ఆమోదించింది. వ్యవసాయ రంగంలో సంక్షోభాన్ని తొలగించడానికి రాష్ట్రీయ కృషి వికాస్ యోజన(RKVY), నేషనల్ ఫుడ్ సెక్యూరిటీ మిషన్(NFSM)లను భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. రాజీవ్ ఆరోగ్యశ్రీని 2007, ఏప్రిల్ 01 నుంచి ప్రారంభించారు.

రాష్ట్ర ప్రణాళిక విజయాలు – అపజయాలు:

- రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయం పెరుగుతూ వచ్చింది. ప్రస్తుత ధరలలో 2007-08 సం।।కి రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయం 35,000/- దాటగా, దేశ తలసరి ఆదాయం 33,000/-గా ఉంది.
- జాతీయ పేదరికం కంటే రాష్ట్ర పేదరికం గణనీయంగానే తగ్గింది. NSSO వారి 61వ రౌండ్‌లో దేశ పేదరికం 28 శాతం కాగా, రాష్ట్ర పేదరికం 15 శాతంగా అంచనా వేశారు.
- రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థలో వ్యవస్థాపూర్వక మార్పులు చోటు చేసుకున్నాయి. 1960-61లో 62 శాతం ఉన్న వ్యవసాయరంగం వాటా 2006-07 నాటికి శాతంకి తగ్గింది. సేవారంగం వాటా 50 శాతానికి పైగా పెరిగింది.
- ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 1956-57లో 58 లక్షల టన్నులు కాగా, 2007-08 నాటికి 198 లక్షల టన్నులకు పెరిగింది.
- జనాభా పెరుగుదలను అరికట్టడంలో విజయవంతమైనాం. జాతీయస్థాయి దశాబ్ద జనాభా వృద్ధి రేటు 21.3 శాతం కాగా, రాష్ట్ర స్థాయి జనాభా వృద్ధి రేటు 13.86 శాతంగా ఉంది.
- రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక వృద్ధి జరిగింది. 2005లో నిర్వహించిన ఐదు ఎకనామిక్ సెన్సెస్ ప్రకారం రాష్ట్రంలో 40.23 లక్షల ఎంటర్ ప్రైజెస్ ఉన్నాయి.
- అయినా కొన్ని రంగాలలో వైఫల్యాలు కనిపిస్తున్నాయి. జల విద్యుత్ ఉత్పాదన తగ్గడంతో భూగర్భ జలాలు అందక మెట్ట ప్రాంతాల్లో రైతుల ఆత్మహత్యలు పెరిగాయి. అవస్థాపనా సదుపాయాలు సమృద్ధిగా లేని కారణంగా ప్రైవేటు, విదేశీ పెట్టుబడులను రాష్ట్రం ఆకర్షించలేకపోతోంది. చిన్నతరహా పరిశ్రమలు ఎక్కువగా ఖాయిలా పడుతున్నాయి. మొత్తం రెవెన్యూలో ఉద్యోగుల జీతాలు,

పింఛన్లు, వడ్డీ చెల్లింపులు లాంటి ప్రణాళికేతర వ్యయానికి ఎక్కువ ఖర్చు అవుతోంది. అక్షరాస్యతలో బాగా వెనుకబడి ఉన్నాం. మానవాభివృద్ధి సూచీలలో రాష్ట్రం 10వ స్థానంలో ఉండడం అనేది సామాజిక వెనుకబాటుతనాన్ని సూచిస్తోంది.

ప్రాక్టీస్ బిట్స్

1.ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పదో పంచవర్ష ప్రణాళిక మొత్తంలో అత్యధిక కేటాయింపు ఏ రంగానిది?

Group II 2008

ఎ) విద్యుత్ రంగం
బి) నీటి పారుదల రంగం
సి) సాంఘిక రంగం
డి) గ్రామీణాభివృద్ధి

2.ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 11వ ప్రణాళికలో 'ఉపలబ్ధిలు' సాధించడానికి నిర్దేశించిన మానిటరబుల్ లక్ష్యాల సంఖ్య?

Group II 2008

ఎ) 10 బి) 13 సి) 27 డి)5

3.2005 సం॥ ఆర్థిక సర్వే ప్రకారం (Economic Census) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గల ఎంటర్ ప్రైజెస్(Enterprises)ల సంఖ్య సుమారు?

Group II 2008

ఎ) 40 లక్షలు
బి) 30 లక్షలు
సి) 20 లక్షలు
డి) 10 లక్షలు

Answers

1	B	2	B	3	A

ప్రణాళికలు.. విజయాలు, వైఫల్యాలు

సాధించిన పురోగతిని అంచనావేసేందుకు ప్రణాళిక లక్ష్యాలను ప్రాతిపదికగా తీసుకుంటారు. వీటిలో మూడు ఆర్థిక ఉద్దేశాలను మన ప్రణాళికలు దాదాపు సంతృప్తికరంగా సాధించాయని చెప్పవచ్చు. బ్రిటిష్ కాలంలో 1.2 శాతం వృద్ధి రేటున్న భారత్‌ను చలనాత్మక, ఆధునిక, పారిశ్రామికీకరణ చెందిన స్వావలంబన గల ఆర్థిక వ్యవస్థగా రూపొందించారు. మనం ఆహార ధాన్యాలలో స్వయం సమృద్ధిని సాధించాం.

1951లో 50 మిలియన్ టన్నులు, 1999లో 203 మిలియన్ టన్నుల ఆహార ధాన్యాల దిగుబడిని సాధించాం. వృద్ధిరేటు 1970 వరకు (ఒకటి నుంచి నాలుగో ప్రణాళిక వరకు) 1/2 శాతం. దీనిని రాజ్‌కృష్ణ అనే ఆర్థిక వేత్త వ్యంగ్యంగా ''హిందూ వృద్ధిరేటు''గా పేర్కొన్నాడు. కానీ ఐదో ప్రణాళిక నుంచి ఇప్పటివరకు ప్రణాళికల సగటు కార్మిక వృద్ధిరేటు ఐదు శాతానికి తక్కువగా లేదు. 80లో సాధించిన 5.7 శాతం ఆర్థిక వృద్ధిరేటు 90 తర్వాత, ఎనిమిది, తొమ్మిదో ప్రణాళికలలో 6.1 శాతం సగటు వార్షికరేటుగా నమోదైంది. దీంతో భారత్ ప్రపంచంలో అతివేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న మొదటి 10 దేశాలలో చోటు సంపాదించింది.

లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా లేకపోయినప్పటికీ, దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన నివసించే ప్రజల సంఖ్యలో తగ్గుదల కనిపించింది. 2000 చివరి నాటికి నాలుగు దశాబ్దాలతో పోల్చిచూస్తే, జనాభా పెరుగుదల రేటు రెండు శాతానికి తక్కువగా నమోదైంది. ఇలా నమోదవడం ఇదే మొదటిసారి. అక్షరాస్యత 52 శాతం నుంచి 65 శాతానికి (1991-2001) పెరిగింది.

ఇవి బలహీనతలు

- ప్రధాన మౌలిక రంగాలైన ఇనుము, ఉక్కు, విద్యుత్, రవాణా, ఎరువులు వంటి రంగాల ఉత్పాదకతలో ఆశించిన వృద్ధి రేటును సాధించలేకపోయాం. చైనా ఈ రంగాలలో గణనీయమైన ప్రగతిని సాధించి వినియోగ వస్తువులను అతితక్కువ ధరలకే అందించగలుగుతోంది. మన ఉక్కు కర్మాగారాలు, విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేంద్రాల సామర్థ్యం పెరగడానికి ఎంతో అవకాశముంది.
- సాధారణ ప్రజలు ఉపయోగించే ఆహార పదార్థాలు, వస్త్రాలు కూరగాయలు, కిరోసిన్, ఇతర వినియోగ వస్తువుల ధరలలో పెరుగుదల రేటు సంపన్న వర్గాలు వాడే విలాసవంతమైన వస్తువుల ధరల రేటు కన్నా ఎక్కువగా పెరిగింది. దీంతో జనాభాలో అట్టడుగున ఉన్న 20 శాతం మంది ఆర్థిక పరిస్థితులు దుర్భరమయ్యాయి. ఈ జనాభాకు పైన ఉన్న మరో 20 శాతం ప్రజల తలసరి ఆదాయంలో కూడా పెద్ద మార్పులేదు. 1950-51, 1973-74ల మధ్యకాలంలో తలసరి ఆదాయం వార్షిక పెరుగుదల రేటు 1.5 శాతంగా ఉంది. నాలుగో పంచవర్ష ప్రణాళిక నివేదిక ధనిక -పేద వర్గాల ఆదాయ వ్యత్యాసాలను తగ్గించడంలో మనం విఫలమయ్యామనే విషయాన్ని అంగీకరించింది.
- మన పరిశ్రమల్లో పనిచేస్తున్న వారి సంఖ్య ఇంకా తక్కువగానే ఉంది. వృత్తిపరంగా ఎక్కువ శాతం మంది వ్యవసాయరంగం పైనే ఆధారపడి ఉన్నారు. పరిశ్రమలవైపు భారత జనాభాను మళ్ళిస్తే, పరిశ్రమల ద్వారా లభించే అధిక వేతనాల వల్ల వినియోగశక్తి పెరిగి, అధిక పెట్టుబడులతో ఆర్థికవ్యవస్థకు పరిపుష్టి సాధ్యమవుతుంది.
- మిశ్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థ నేపథ్యంలో త్వరితగతిన ఆర్థికవ్యవస్థ పెరుగుదలరేటు మహలనోబిస్ వ్యూహం ప్రాతిపదికన ఏ విధంగా సాధించాలన్న అంశాలలో ప్రణాళిక రచయితల్లో భావ సారూప్యం లోపించింది. పారిశ్రామికీకరణకు సంబంధించి దశలవారీ పెట్టుబడులకు చెందిన కొన్ని అంశాలను విస్మరించారు. 60లో పూర్తికావలసిన భూసంస్కరణలు నేటికీ అసంపూర్తిగా ఉన్నాయి.
- మన ప్రణాళిక వ్యవస్థ ధనిక వర్గాలకే మేలు చేసింది. ప్రధానాంశాలు అయిన సామాజిక న్యాయంతో కూడిన ప్రగతిరేటు, అట్టడుగు వర్గాల అభివృద్ధి విషయాల్లో 60 ఏళ్ల మన శ్రమ ఇంకా ఆశించిన ఫలితాలు ఇవ్వలేదనే చెప్పాలి.

పేదరిక నిర్మూలనలో వైఫల్యం

ఇందిరాగాంధి నాలుగో పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఇచ్చిన 'గరీబీ హఠావో' నినాదానికి తర్వాతి కాలంలో సమర్థవంతమైన విధానాలు తోడై ఉంటే ఈ నాటికి దేశంలో పేదరికం సంతృప్తి స్థాయిలో తగ్గి ఉండేది. 1973-74లో 55 శాతం (ప్రొఫెసర్ లక్డావాలా నివేదిక), 1993-94లో 36 శాతం, 2004-05 నాటికి 27.5 శాతం (ప్లానింగ్ కమిషన్ అంచనా) దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న జనాభాగా పేర్కొన్నారు.

ఆర్థికశక్తి వికేంద్రీకరణ-నల్లధనం వెలికితీతలో వైఫల్యం

పారిశ్రామిక శక్తి, సంపద కొద్దిమంది చేతిలో కేంద్రీకరణ కాకుండా ఉండేందుకు గత 50 ఏళ్లలో ప్రభుత్వం అనుసరించిన విధానాలు ఫలితాలివ్వలేదు. ఇందుకోసం ప్రభుత్వం అనుసరించిన ఫిస్కల్ విధానాలు, పురోగామి పన్నుల విధానం, (Progressive Taxation) ప్రభావం అంతంత మాత్రమే.

అయితే నల్లధనం ఎక్కువగా ధనికవర్గాలు కొనే విలాస వస్తువులైన కార్లు, మోటారుసైకిళ్ళు, ఖరీదైన గృహాలు, అర్బన్ సదుపాయాల ఉత్పత్తులపై ఖర్చు జరిగి కొంతమేరకు సాధించిన మన పారిశ్రామిక స్వరూపాలు నిలబడడానికి దోహదం చేసాయి. కానీ దీనిని మనం నిజమైన ప్రగతిగా చెప్పుకోలేం.

అభివృద్ధి వ్యూహంలో మార్పు

కొత్త మిలీనియం ప్రారంభంతో భారత ప్రణాళికా వ్యూహాల్లో గణనీయమైన మార్పులు చోటుచేసుకోనున్నాయి. ''రిసోర్స్'' కోణం నుంచి కాక 'రిఫార్మ్' దృక్పథం ద్వారా దేశ ప్రణాళికలు రూపొందించాలని భావించారు.

ప్రభుత్వ పాత్రను కొన్ని కీలక, మౌలిక రంగాల అభివృద్ధికి పరిమితం చేసి ప్రైవేటు రంగానికి పెద్దపీట వేసి ఆర్థికవృద్ధి వ్యూహాలను అమలు

చేయడం పదో ప్రణాళికలో కనిపించింది. గ్రామీణ మౌలిక సదుపాయాలైన రోడ్ల విస్తరణ, కమ్యూనికేషన్ల మీద ప్రభుత్వం దృష్టి కేంద్రీకరించింది. అయితే ప్రభుత్వం ప్రజలకు అందాల్సిన సేవల విషయంలో పారదర్శకత, బాధ్యత విస్మరించలేదు. ప్రైవేటు సంస్థలు ఉత్పత్తి చేసే వినియోగ వస్తువుల విషయంలో ప్రభుత్వం తన నియంత్రణ అధికారాలు కొనసాగిస్తోంది.

మన ప్రణాళిక వ్యూహాలు బలమైనవి అయినప్పటికీ ఆచరణకు – విధానాలకు అంతరాలు ఏర్పడుతున్నాయి. వీటిని త్వరితగతిన సవరించాల్సిన బాధ్యతను గుర్తుచేస్తున్నాయి.

పంచవర్ష ప్రణాళికల్లో అభివృద్ధి వ్యయాలు

(రూ।। కోట్లలో)

	వివరాలు	I-Plan (1951-56)	II-Plan (1956-61)	III-Plan (1961-66)	Annual Plans (1966-69)	IV-Plan (1969-74)	V-Plan (1974-79)	VI-Plan (1980-84)	VII-Plan (1985-90)	VIII-Plan (1992-97)	IX-Plan (1997-2002)	X-Plan (2002-07)
1.	వ్యవసాయం, గ్రామీణాభివృద్ధి	290 (14.8)	549 (11.7)	1089 (12.7)	1107 (16.7)	2320 (14.7)	15201 (12.3)	15201 (13.9)	28040 (12.8)	56892 (13.1)	126204 13.4	180861 (11.8)
2.	ఇరిగేషన్, వరదల నియంత్రణ	434 (22.2)	430 (9.2)	665 (7.8)	471 (7.1)	1354 8.6	10930 (10.0)	10930 (10.0)	16590 (7.6)	39275 (9.04)	69830 (7.4)	103315 (6.7)
3.	ఎనర్జీ (ఇంధనం)	149 (7.6)	452 (9.7)	1252 (14.6)	1212 (18.3)	2932 (18.6)	30751 (28.1)	30751 (28.1)	61689 (28.2)	115561 (26.6)	219243 (23.3)	403927 (26.4)
4.	చిన్న తరహా, కుటీర పరిశ్రమలు	42 (2.1)	187 (4.0)	241 (2.8)	126 (1.9)	243 (1.5)	1945 (1.8)	1945 (1.8)	3249 (1.5)	6334 (1.5)	8089 (0.94)	NA
5.	పరిశ్రమలు, ఖనిజాలు	55 (2.8)	938 (20.1)	1726 (20.1)	1510 (22.8)	2864 (18.2)	15002 (13.7)	15002 (13.7)	25971 (13.4)	40588 (9.34)	57059 (6.6)	58939 (3.8)
6.	రవాణా, కమ్యూనికేషన్లు	518 (26.4)	1261 (27.0)	2112 (24.6)	1222 (18.5)	3080 (19.5)	17673 (16.2)	17673 (16.2)	37974 (13.5)	81036 (18.7)	236085 (27.1)	324941 (21.2)
7.	ఇతర రంగాలు	472 (24.1)	855 (18.3)	1492 (17.4)	977 (14.1)	2986 (18.9)	17790 (16.3)	17790 (16.3)	3763 (1.7)	81694 (18.8)	142690 (16.6)	453652 (29.7)

గమనిక: ఇతర రంగాల్లో సామాజిక సేవల రంగం, సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ ఉన్నాయి. బ్రాకెట్లలోని సంఖ్యలు ప్రణాళికా మొత్తం వ్యయంలో శాతాలు.
మూలం: భారత ప్రభుత్వ ఎకనామిక్ సర్వే, వివిధ డాక్యుమెంట్ల నుంచి సేకరించినవి.